

1. Tämän hetkinen tilanne teidän näkökulmasta

Valtakunnallisen työpajakyselyn mukaan nuorille suunnattua työpajatoimintaa on noin 220 organisaatiossa ja palveluita on saatavilla noin 80 % kunnista. Vuosittain työpajatoiminta tavoittaa noin 11 000 alle 25-vuotiasta ja noin 13 000 alle 29-vuotiasta nuorta, joista yli 70 % on ilman ammatillista koulutusta. Pajoilla puhutaan äidinkielenä lähes 70 eri kieltä.

Työpajojen asiakkaat eivät pääsääntöisesti ole nuoria, jotka suhdanteiden parantuessa työllistyvät nopeasti tai hakeutuvat itsenäisesti koulutukseen. Vaikka nuorten työllisyystilanne on parantunut, talous- ja työllisyystilanteen kohentuminen ei näy välittömästi työpajojen kohderyhmän pienentymisenä. Kyse on syrjäytymisuhan alla olevista, usein moniongelmaisista ja monenlaisista tukea tarvitsevista nuorista, joiden on vaikea työllistyä itsenäisesti. Työpajojen asiakkaat tarvitsevat usein pidempiä ja räätelöidympiä polkuja löytääkseen paikkansa työelämässä ja koulutuksessa.

2. Suurimmat haasteet yhteiskuntatakuun edistämiseksi

Kuntien heikentyneen taloustilanteen vuoksi työpajojen perusrahoitus on vaakalaudalla ja työpajapalveluiden saatavuus uhkaa heikentyä. Yli puolet TPY:n 210 jäsenorganisaatioista on kunnallisia ja muillekin pajoille kunnat ovat merkittävä palveluiden ostaja. Lakisääteiset palvelut menevät kuntapalveluja priorisoitaessa etusijalle, jolloin työpajatoiminnoista on helpompaa säästää. Tälläkin hetkellä työpajojen henkilöstöstä lähes 30 % toimii määräaikaisissa työsuhteissa ja monissa kunnissa työpajatoiminta ja -palvelut ovat projektien varassa. Tällöin palveluiden päämäärätietoinen ja pitkäjänteinen kehittäminen on vaikeaa.

Vuonna 2010 voimaan astuneessa työmarkkinatukiudistuksessa yhden työnantajan palveluksessa toimiminen rajattiin 6 kuukauteen, mikä vaikeuttaa erityisesti kunnallisissa työpajoissa valmentautuvien tarkoituksenmukaisten jatkokoulujen rakentamista.

Asiakkaan tarpeiden sijaan toimenpiteitä korostava toimintamalli ja hallintokuntien rajojen ylittämisen vaikeus hidastavat sopivien palveluiden ja palveluiden rahoittajan löytämistä sekä hankaloittavat joustavaa siirtymistä palvelusta toiseen. Usein kriisitilanteisiin myös puututaan liian myöhään, jolloin ennaltaehkäisevän toiminnan sijaan joudutaan turvautumaan usein kalliimmaksi tuleviin korjaaviin toimenpiteisiin.

3. Ratkaisuehdotuksenne

Työpajatoiminnan ja usein työpajoille nuoria ohjaavan etsivän nuorisotyön rahoitus ja muut resurssit pitää varmistaa, jotta toiminnan jatkuvuus ja laadukkuus voidaan taata. Työpajapalvelut pitää olla tasapuolisesti saavutettavissa koko maassa. Kuntien tulee luoda yhteistyössä koko maan kattavat, alueelliset, kuntarajat ylittävät työpajapalvelut osana kuntien peruspalveluja.

Toimenpiteiden soveltuvuus ja oikea-aikaisuus tulee varmistaa esimerkiksi työpajoilla tehtävillä, vähintään kuukauden kestäville kartoitusjaksoilla. Arjessa toimien ja havainnoiden voidaan tunnistaa nuoren todellinen palvelutarve ja etsiä kullekin nuorelle sopiva jatkokolku.

Erityisesti matalan kynnyksen palvelujen saatavuutta pitää parantaa ja niille tulee löytää rahoitus esim. kuntien sosiaalitoimesta. Etsivä nuorisotyö löytää monia ulkopuolisia nuoria, mutta haasteeksi on noussut sopivien jatkokoulujen löytäminen. Työpajojen starttivalmennus tarjoaa erittäin matalan kynnyksen toimintaa henkilöille, jotka tarvitsevat vahvaa tukea elämäntilanteensa selvittämiseen ja tulevaisuuden suunnitelmien rakentamiseen. Starttivalmennus on tarkoitettu syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille, joilla ei ole valmiuksia selvittää jokapäiväisessä toiminnassa koulussa, töissä tai työpajalla. Haasteena on, ettei starttivalmennuksella ole vakiintunutta paikkaa palvelujärjestelmässä ja palvelun rahoittajaa on usein vaikea löytää.

Työmarkkinatuen 6 kuukauden sääntöä pitää väljentää niin, että ainakin harkinnanvaraisesti kunnan eri organisaatioissa on mahdollista muodostaa pidempiäkin polkuja.

Työpajojen oppimisympäristö sopii erityisesti tekemällä oppijoille ja pajoilla erilaiset tarpeet voidaan huomioida yksilöllisesti räätelöidyillä palveluilla. Työpajoilla tapahtuva oppiminen voidaan tunnistaa ja verrata opetussuunnitelmiin olemassa olevia opinnollistamisen menetelmiä käyttäen. Työpajojen ja oppilaitosten välisiä suoritusten arviointimenetelmiä tulee kehittää, jotta työpajoissa tehdyt suoritukset voidaan hyväksyä osana perusasteen ja ammatillista koulutusta.

Nuorisolakiin kirjattua monialaista ja hallintokuntien rajat ylittävää yhteistyötä tulee kehittää edelleen. Työvoiman palvelukeskusten toimintamalli tulee levittää koko maan kattavaksi ja TYPin palvelujen tulee tarvittaessa olla myös kaikkien nuorten käytettävissä. Palvelujen tulee olla saatavissa tarvelähtöisesti ja eri hallintokuntien toimenpiteitä tulee pystyä käyttämään joustavasti ja ilman siirtymävaiheiden katkoksia. Tarvittaessa nivelvaiheissa tulee tarjota tukea ja saattaa nuori palvelusta toiseen. Esimerkiksi työpajan valmentaja voi tukea nuorta siirryttäessä pajalta ammatillisiin opintoihin tai työelämään.